

POLITIKKUR

Politiskur rebus

I TRÝ ÁR HEVUR HITT SOKALLAÐA »SJÁLVTÝRISLANDS-STYRIÐ SITÍÐ VIÐ RÓÐRIÐ OG HEVUR HAVT BUKTINA OG BAÐAR ENDARNAR, OG NÚ ERU VIT I SEINASTU SONNU TINGSETU UNDIR HESUM SAMA STYRI, VAL VERÐUR I NO VEMBER I ÁR

EIN KANN NÚ SPYRIJA: HVÖRJIR ERU TEIR, IÐ VERULIGA HAVA GIÐRT SEG MEST GALDANDI I HESUM STYRI? HVÖRJIR HAVA VUNNIÐ OG HVÖRJIR HAVA TAPT? HVÖR AV FLOKKUNUM VERÐUR AT SIGRA OG HVÖR AT TAPA VIÐ KOMANDI VAL?

Heita eru spurningar, ið fólk so smátt eru farnir at meta um, og heita eru spurningar, sum ið stórum eru farnir at festa seg i símini hjá veljarum eins væl og hjá fremstu politikkarum landsstýrisflokka anna til álvarsama umhugsan

Politiska uppgerðin

Nú er beinavegin at siga, at sera lítið er hent undir hesum landsstýrinum higartil. Hvat verður at henda hesa tingsetuna, er fólki ókunnugt; men tær fyrstu framleggurnar á tingi boða hvørki frá nokrum kollveltandi ella nýskapandi.

Tað er tí líkt til, at til eitt komandi val verða teir ymisku landsstýrispartnarnir heldur at trætast um, hvør hevur skuldina av, at so lítið ella ov lítið er avrikað undir hesum stýrinum.

I hesum sambandi er at siga, at tá ið samgonguslit var seinasta summar, ruku teir i hártoppin á hvørjum øðrum, júst við hesum skuldsætingum: hvør hevði skyldina av, at so lítið var gjørt, hvørjir vóru teir stóru dólarnir, og hvørjir teir vóru, ið høvdu gjørt stýrið so óarbeiðsført at neyugt var at slita.

HVØR HEVUR VERIÐ HIN STERKI MAÐURIN?

Hóast Hákun Djurhuus, lögmaður, ongatið hevur verið taldur uppi teir stóru realpolitikkarnar, er einki at ivast i, at hann hevur verið hin sterki maðurin i hesum

veika landsstýrinum. Sjálvstýrismennirnir sum eru hindrin uppat at føra sjálvstjóðugan politikk, hava trúliga fylgt lögmanni

og hansara politikki og hava iva-leyst i øllum fornum verið honum »aller underdanigste», bæði i vanliga dagliga arbeiðinum eins og mótevægis tjóðveldismonnum, tá teir hava roynt at sett bein undir egnan politikk ella ikki skikkað sær nógv væl.

TÆÐ ERU MANGIR LEIKIR I LONGUM TALVI

Tað er fáur, ið vónar og »ventar at heita landsstýrið verður sitandi aftaná komandi val, og tað er fáur, ið ivast i, at hesir flokkar til komandi val eisini fara at telva hvør

móti øðrum. Talað hevur verið um samgongu; men sjálvstýrismenn tykkast samdir um einki at hava við fólkaflokkinn at gera — onga samgongu; men eru samdir um heldur at menna seg upp og enn einaferð royna at fremja sjálvstjóðugan politikk.

Tjóðveldismenn vita, at teirra

lutur i føroyskum realpolitikki altið hevur verið lítill og beinleiðis neyðarsligur sum stjórnaðflokkur.

Teir bera ótta fyrri fólkaflokkinum og vita fullvæl, at teir ongestaðni hava atkvøður at vinna uttan frá fólkaflokkinum og møguliga i minni mun frá hinum landsstýrispartnarnum.

Eisini teir nýðast einaferð enn at royna at føra sjálvstjóðugan politikk, um teir skuldu hugsa um politiskt liv aftaná hesi fyra árinu sum nikkudukkur Hákun Djurhuusar.

Hvussu hesin politiski rebussin verður loystur hin 8. november er ilt at siga og gita; men undir veljaranna dóm nýðast teir við øllum sínum »sjálvstýrie og øllum sínum »avreksverkum».

Veljarafjöldin verður at doma teir, og tá fyrst og fremst eftir teimum gerðum og øllum tí illa, ið teir longu nú hava sagt um og skuldsætt hvønn annan fyri.

I heimsins næststørsta landi

MEIRA ENN 400 MILJÓNIR MENNISKJU HAVA EIN OVVISSA FRAMTÍÐ. LAL BAHADUR SHASTRI HELT HEIMSINS NÆSTSTØRSTU TJÓÐ SAMAN — EINARI AV TEIMUM TJÓÐUNUM. IÐ TØRFØRASTAR ERU AT STJÓRNA. HANN VAR SEMINGSMAÐURIN I MIÐJUNI. HVAT VERÐUR NÚ AT HENDA?

STÓÐAN ÁLVARSAM. ÚRSLITIÐ KANN VERÐA: MAKT-STRIÐ, NATIONALT-STRIÐ, UPPREISN, KRIGGI. SPURNINGUR ER: KANN KONGRESSFLOKKURIN HALDA SAMAN

Orsökarnar til ófrið og spjæðing eru óteljandi. Hart stendur móti hørðum i trúðarmálum. Hart stendur móti hørðum á nationala økinum — 14 ymisk mál og uppáttur fleiri nationalitetir. Tað er fátækradømi, og tað kann hvørja løtu skapa sosialar kollveltningar — ikki minst tí úrslitið ofta er hungursneyð.

KRIGGSVANDIN

Tað er eingin, ið kann siga, hvussu stóru áhugi kinesaranna er at treingja seg inn i Indiu og tvangsumvenda indarar til kommunismuna. Sosialar kollveltningar kunnu standa undir hug og maktgrind kinesaranna at troðka seg longur suðureftir.

Tá ið talað verður um indiskan politikk, má ein i fyrsta lagi tala um Kongressflokkinn. Sum mangir eindarflokkar i teimum fyrrv. hjálandunum er flokkurin staðin upp sum ein frælsisrørsla. Men Kongressflokkurin gjørdi ikki rørluna til ein eindarflokk. Hann loyvið øðrum rørlum at bjóða seg fram sum politiskir flokkar. Heita hevur to ikki skapa eina andstöðu, ið telur meira enn 30 pst. av fólkinum, og hartil er hon ógvuliga spjædd.

FLOKKURIN SPJÆDDUR

Afturimóti er ikki semja millum um tey 70 pst., ið atkvøða fyri »Kongressin».

Svarta umráði er Kashmir

Flokkurin er minst i trínungum. Högabólkurin, traditióonalistarnir og vinstrabólkurin. Arvurin frá Gandhi-Nehru-tjóðini verður borin víðari fram av traditióonalistunum. Teirra aðalmál er fyrst og fremst hitt breiðast møgulega samarbeiði — ein hugsan, ið er i samljóð við vanligan indiskan hugsunarhátt.

Nehru var traditióonalistur, men samstundis sum hann trúði uppá hugsjónir Gandhis, vildi hann fremja eina moderata sosialismu, har samfelagið legði seg so mikil í út hitt ókonniska lívið, at kapitalistisk eyðræning varð skerd mest møgulegt. Tær flestu

Landbúnaðurin

Seyðatraðir

Herfyri skrivaði ein innSENDARI grein um neyta- og seyðahald. I dag skrivar ein traðarmaður um hansara hugsan seyðabruki viðvíkjandi:

I Sosialinum stóð áhugaverð grein um seyðatraðir. Heita var grein, sum var tikin uppáttur eftir seyðaráðgevaran Sjúrdur Paturson, sum her visir á nakað nýtt, men sera áhugavert, tí i teim flestu bygðum i Føroyum eru tað menn, sum óll teirra bestu ár gjørdur eitt satt risaarbeiði við at gera haga til bø. Hesir menn ofraðu hvørja løtu i ringum sum góðum veðrið ofta langt út á kvøldi allan veturin, meðan skip teirra lá fyrri bandi.

Tað er so, at i mongum bygðum var meira lagt inn og velt av traðarmonnum i árunum millum kríggin, enn tað frammanundan var velt, síðan menn bygdu Føroyar. Men, sum tikið verður til i nevndu grein, tíðir skifta, og sær tað út, sum alt heita sleip og stríð hjá mongum var til onga nytta, við tað at hann ikki longur fær gjørt brúk av trúðni, og eftir hvat sagt verður, hevur jarðaræðið planir um at leggja traðirnar aftur i haga, og i fleiri fornum longu gjørt tað.

Men skulu traðirnar nýtast til seyðatraðir við tí úrsliti, sum seyðaráðgevarin skrivar um, so er tað ein avgjörd treyt, at tær verða ogn traðarmannsins alt árið, ella so at hann, ið hvussu so er, hevur brúksrættin av trúðni alt árið, og ikki sum nú, at annar maður tekur ágóðan av sliti og arbeiði hansara.

Heita var frá fyrstan tíð av tann stóri bágin við traðarlógini, at hon gav upprunliga áðanarum ella festaranum framvegis rætt til at hava seyð sin á bø traðarmannsins. I gomlum døgum var tó kanska mening i hesum, tí nærum i hvørjari bygð høvdu traðarmenn sjálvskrivaðan rætt til at lata neyt síni i hagan, tá teir vildu og hagalæta har bert eitt eiti. Heita er nú heilt annarleðis, nú traðar-

nýthýggingar eru tí eisini ríkisogn.

Shastri kom úr sama bólk og hevði veruliga somu megi sum Nehru — ein samlandi miðdepli. Um stóðu sína segði hann sjálvur: Eg eri sosialistur — men ikki marxistur.

KVINNAN I TOPPINUM

India hevur so fingið nýggjan forsætisráðharran, dóttur Nehru, eynasteinur Gandhis, Indira Gandhi. Við henni verður Nehru-námið, sum er umgirt av einum lognum trolldómi, brúkt til framhaldandi samling og til gagn fyrri framtíð Indialands.

Hon er meira enn eitt navn. Hon vaks upp i tí sterka politiska Nehru-heiminum, har eisini maðurin var frammalaga i politikk og frælsisrøsluni. Hon kom fram sum »fyrsta-kvinnan landsins» tey fyrstu frælsisárin, fekk hogan sess i Kongressflokkinum i 1955, tá var hon 38 ára gomul og gjørdist formaður flokksins 42 ára gomul.

Tað varð havt á máli, at hon skuldi gerast forsætisráðharrin eftir faðir sín i 1964, og m.a. Kamaraj, sum tók við sum flokksformaður, tá hon legði frá sær fyrri at viga sjúkra faðir sín um alla arbeiðsorku og vinstrabólkurin i flokkinum, mælti til at velja hana til forsætisráðharran.

Heita er hent nú.

maðurin yvirhøvar ikki kemur i hagan.

Eftir hvat upplýst verður (i útvarpinum um nýggjárslætið) so minskar mjólkaframleiðslan ikki, hóast neytatalið er komið niður um helvtina av tí, tað var uppdan krígunum, eisini er úrtøkan av neytahaldi so út av lagi lítill, kr. 300 uppá kúnna, at henda brúksform hava bert stórbrúkinu, sum samstundis hava heilar hagarpartar sum hovudvinnuveg, ráð til.

Men kjøtframleiðsla er lonsom, og seyðahald er sera lonsamt eftir, hvat seyðaráðgevarin flytir fram.

Eisini verður so ovurhonds nógv innflutt av seyðakjöt, so har er stórvir torvur á at finna uppá nakað nýtt. Mær fyrikemur tí at her er vist á nakað, sum hevur almennan áhuga, og sum eigur at verða umhugsan. Tí i dag liggja hundarar av traðum undandyrkabær, hálvdyrkabær ella minni, men sum tó i flestu fornum nógv arbeiði er lagt i, og sum má koma honum sum arbeiði hevur gjørt, tilgøðar.

Nú er eisini annarleðis amboð i nýtslu, enn tá menn stríddust við haka, spaka og eyrhoggara, so tað, sum eftir er at gera, fyrri at ein træð kann verða fult nýttulig til seyðabruki, er bert lótuverk við hesum nýggju amboðum. Eisini veitir tað almenna bøndrunum miljónastudningar og nærum rentufri lán, so tað er ikki meira enn sum biligt, um traðarmenn eisini koma uppá part har.

Men hvussu við lóggávu? Fyri nokrum árum síðan sókti maður um at fáa avloyst vetrargrassningsrættin, sum bóndin átti og fekk viðhald, men við teirri treyt, at trúðin ikki mátti verða nýtt til seyðatrøð. Tann eini, sum var við at taka hesa avgerð var dómarin. Á limirnir av búnaðarnevndum, sum flest allir eru bóndir og liva i eini farnari tíð, har bóndin folði seg at eiga bæði bygdina og nærsagt eisini bygðafólkið, framvegis hava eina rangvørga hugsan, er kanska ikki so nógv at siga til. Men at maður, sum kemur frá búnaðarlandinum Danmark skal kunna leggja navn til slíkt er óskiljandi.

Hvussu hevði tann danski landmaðurin verið stillaður i dag um dómsvaldið skuldi avgjørt, hvønn brúksrætt hann skuldi nýtt? Um hann skuldi hildið neyt, gris, um ella dyrka korn. Hesin dómur er besta dómi um, hvussu aftarglaga vit enn standa búnaðarlaga, hvussu avloðaður tankagangurin er, so skjótt tað smál seg um jarða brúk. Hvussu gamalt seyðabrukið er i Føroyum, veit eg ikki, men líkt er til, at tað er so gamalt sum foroyingar sjálvir, og brúks-hátturin er ikki broyttur, síðan menn tóku bøg her. Men eg farið at siga Sjúrdi tókki fyrri, at hann her visir á nakað nýtt.

Eisini traðarmaður

Onga revsing

Ákærumyndugleikarnir i Kiel hava gjørt av ikki at reisa ákæru móti varaadmiralimum Bernhard Rogge, sum eftir at heimsbardagin var lokin undirfarið 4 deydadómar yvir týskar hermenn og lat teir skjóta.